
2

Herdenking naar aanleiding van de aanslag op de Franse leraar Samuel Paty

Aan de orde is de herdenking naar aanleiding van de aanslag op de Franse leraar Samuel Paty.

De voorzitter:

Aan de orde is de herdenking van de Franse leraar Samuel Paty, die op 16 oktober werd vermoord. Ik heet de minister-president en de Franse ambassadeur Luis Vassy van harte welkom. Ik wil iedereen in de zaal en ook de mensen op de publieke tribune verzoeken om, indien mogelijk, te gaan staan.

Op vrijdag 16 oktober, nu anderhalve week geleden, liep Samuel Paty van school naar huis. Hij had zijn laatste geschiedenislessen gegeven voor de herfstvakantie. In die lessen besteedde hij veel aandacht aan burgerschap, zoals alle Franse geschiedenisleraren dat doen na Charlie Hebdo. Paty vond het belangrijk om spotprenten te tonen om de kern te raken, niet wetende dat dat zijn dood zou betekenen. Want juist het vermogen om kritisch na te denken, iets wat Paty probeerde mee te geven aan zijn leerlingen, is een doorn in het oog van de islamisten. Zijn woorden zijn op sociale media gezet en werden hem fataal. Een 18-jarige islamist heeft hem op gruwelijke wijze vermoord. Dat juist hij, zo'n gedreven, betrokken leraar, zo aan zijn einde moest komen, is voor niemand te bevatten. Samuel Paty zou zijn huis op die vrijdag niet meer bereiken, niet meer genieten van de vakantie die voor hem lag. Hij zal zijn geliefden nooit meer in de armen kunnen nemen, zijn zoonje van 5 niet meer zien opgroeien.

Frankrijk is in rouw. Wij rouwen met hen mee. In Frankrijk is Samuel Paty als een held begraven. Tijdens het eerbetoon aan de voet van de Sorbonne werd een brief van Camus voorgelezen, met een ode aan de leraar: Je suis prof. Hier in Nederland zijn op die dag op verschillende plekken bloemen gelegd. In Amsterdam bij De Schreeuw, het monument ter nagedachtenis aan Theo van Gogh, die ook door een islamist op een gruwelijke wijze werd vermoord, en bij het monument van Spinoza, de man die werd verketterd omdat hij vraagtekens stelde bij de almacht van het geloof. Op al die plekken werden kaarsen aangestoken, kransen van licht rond een inktzwarte gebeurtenis. Symbolisch ook, omdat juist nu de onschatbare waarde van goede leraren zo fel beschenen wordt. Zo'n leraar die we allemaal wel kennen, die ons, zoals de Franse president Macron zei, niet alleen kennis meegaf, maar ook een pad voor ons opende. Die ons leerde kritisch te denken, ons hielp een eigen mening te vormen. Die ons het gevoel gaf dat we ertoe deden en onze betrokkenheid bij de wereld wakker kuste. Zo'n leraar was Samuel Paty.

In dictaturen worden leraren vaak vervolgd. In democratieën vormen ze het fundament, omdat ze jonge mensen spelenderwijs helpen oefenen in samenleven, omdat ze ons de waarden leren omarmen die daarbij horen: gelijkwaardigheid, vrijheid van meningsuiting, respect voor minderheden en vrijheid van religie. Daarom moeten we overal als een cordon om onze leraren heen gaan staan, zodat ze hun werk als fakkeldragers van onze democratie kunnen blijven doen.

Net zoals wij dat hier doen in de Kamer. Ook wij mogen niet buigen voor terreur, geen concessies doen aan onze vrijheid, ons niet monddood laten maken door angst, hoe voorstelbaar dat ook is, en nooit verdraagzaam zijn voor onverdraagzaamheid.

Wij wensen zijn nabestaanden en de Franse samenleving veel sterkte en kracht toe in deze moeilijke tijd.

Ik geef het woord aan de minister-president.

Minister Rutte:

U zei het zelf net al heel mooi in uw toespraak, mevrouw de voorzitter, en ook een oud-leerling van Samuel Paty zei in de afgelopen dagen over hem: "Wij wilden hem allemaal als docent hebben." Een groter compliment is voor een leraar niet denkbaar.

Uit alles wat wij lezen en horen komt het beeld naar voren van een geduldige, humoristische en bovendien bevlogen en betrokken docent. Iemand die streng kon zijn voor zijn leerlingen, maar die zijn gezag en het respect dat hij afdwong ontleende aan de open en persoonlijke benadering van de jonge mensen die aan hem waren toevertrouwd. Inderdaad, een docent die je je leven lang bijblijft. En juist die man, Samuel Paty, 47 jaar oud, zelf vader van een zoonje van 5, werd op de meest gruwelijke wijze vermoord en verminkt door een islamitische extremist, die zelf nauwelijks ouder is dan de leerlingen van Paty.

En waarom? Omdat hij deed wat hij moest doen: jonge mensen begeleiden in hun groei naar kritische en zelfstandige volwassenheid in de beste tradities van de Franse republiek, waar het woord "burgerschap" nog altijd een heel bijzondere en speciale betekenis heeft. Je maag draait om en je hart slaat over bij zo'n gruwelijke daad. Het is moeilijk om onze afschuw en boosheid te vatten in woorden die recht doen aan de emotie die we allemaal voelen.

Met ons hart en in onze gedachten zijn we bij het zoonje van Samuel Paty, bij zijn familie en vrienden, en ja, bij het Franse volk. Wij delen in hun rouw, maar ook in de Franse vastberadenheid. Want het vrije woord kan en mag nooit geslachttofferd worden op het altaar van het extremisme. Juist in het onderwijs moet die vrijheid er voluit zijn en moeten discussies open gevoerd kunnen worden, met respect voor elkaars achtergrond en opvattingen, maar altijd met een open blik.

We hebben na de brute moord op Samuel Paty ook uit het Nederlandse onderwijs geluiden gehoord dat die vrijheid onder druk staat. Een oud-docent maatschappijleer en docentenopleider schreef over de didactische kracht van de spotprent en over hoe extra gemotiveerd hij sinds vorige week is om daarmee nieuw lesmateriaal te ontwikkelen. Maar hij schrijft ook: "Ik weet niet of ik dat nog durf." Dat kunnen en mogen we niet laten gebeuren.

Een andere docent maatschappijleer zei het als volgt: "Het is mijn taak om kinderen te leren over dit soort onderwerpen te praten, hoe jonger, hoe beter. We moeten ons niet de mond laten snoeren."

Mevrouw de voorzitter, met die laatste opmerking "We zullen ons niet de mond laten snoeren" kan ieder welden-

kend mens het alleen maar hartgrondig eens zijn. Dat zal dus ook niet gebeuren.

Met elkaar hier, Tweede Kamer, kabinet, steunen we onze scholen en leraren onvoorwaardelijk in het belangrijke werk dat zij doen. De hele samenleving steunt deze leraren onvoorwaardelijk in het belangrijke werk dat zij doen. Samen met hen blijven we waakzaam en strijdbaar om te zorgen voor een veilige schoolomgeving waarin nooit plaats zal zijn voor zelfcensuur of taboes.

Dank u wel.

De voorzitter:

Dank u wel. Ik verzoek u om een moment van stilte in acht te nemen.

(De aanwezigen nemen enkele ogenblikken stilte in acht.)

De voorzitter:

Dank u wel.

De vergadering wordt van 13.10 uur tot 14.00 uur geschorst.